

Bewonersdeelname ter diskussie

Planteams

Eind 1989 is door de DROS (PCC/VH) de nota "HET PROCES" uitgebracht over de organisatie van het planvormingsproces in de stadsvernieuwing. Wat gezegd wordt over de deelname van bewoners of de bewonersorganisatie aan de planteams heeft nogal wat reaktie losgemaakt. Volgens de nota moet aan een planteam (de nota gebruikt hiervoor de naam ontwerpteam) een gemanageerde vertegenwoordiger van de bewonersorganisatie deelnemen en is het aantal vertegenwoordigers van bewoners in principe gelimiteerd. De bewonersinspraak (het sociale proces) dient echter buiten het planteam om door de bewonersorganisatie georganiseerd worden. Reakties van Hans de Jong, extern deskundige Oude Noorden en van Kees Bakker, bureau 3plus.

De nota "Het Proces"

Het proces in het Oude Noorden

De beginjaren

In het Oude Noorden is de stadsvernieuwing, net als in de meeste andere wijken, begonnen met een zeer intensieve deelname van bewoners aan het planvormingsproces.

Laten we als voorbeeld een nieuwbouw-project nemen dat in 1977 werd ingediend. Vanuit de bewonersvergadering van toekomstige bewoners werd een bewonersgroep gevormd, welke bestond uit meer dan 20 personen. De bewonersgroep vergaderde al gauw een avond per één à twee weken en in de meeste gevallen duurden die avonden van acht uur tot half twaalf. Een aantal bewoners uit de bewonersgroep nam deel aan het planteam dat elke veertien dagen vergaderde. Eens in de paar maanden werd een planteamvergadering gehouden, om ook bewoners die overdag werkten in de gelegenheid te stellen

eraan deel te laten nemen. Tijdens de vergaderingen van de bewonersgroep werden de planteamvergaderingen voorbereid. Deskundige ondersteuning (toen nog grotendeels onbetaald) was fulltime bij het project aanwezig. Terugblikkend klinkt het allemaal wat veel, maar toch was een dergelijke intensieve betrokkenheid bij het stadsvernieuwingsproces in die tijd zeker niet in-effektief. Er was immers niets goed geregeld en niemand van de betrokkenen bij de stadsvernieuwingsprocessen, bewoners en ambtenaren, had enige ervaring. Veel tijd en energie moest worden geïnvesteerd in het vaststellen van de nieuwbouwhuren. Dit heeft later de vergelijkingshuren opgeleverd. Wat betreft het proces wilde je als bewonersorganisatie de andere partijen minstens een paar stappen voor blijven om op die manier meer invloed uit

oefenen. Belangrijk was ook het versterken van het kader van de bewonersorganisatie met bewoners uit de verschillende nieuwbouw- en renovatiegroepen.

Planproces geoptimaliseerd

Na die roerige jaren is er veel veranderd. Bij de verschillende partijen groeide kennis en ervaring en meer en meer zaken werden vastgelegd in regelingen. De processen begonnen steeds gladder te verlopen en het aantal zaken waarover bewoners zich binnen een project druk hoefden te maken, werd steeds minder. Tijdens een diskussie in de bewonersorganisatie in het begin van de jaren tachtig kwamen we op grond van die ontwikkelingen tot de conclusie dat je de stadsvernieuwingsprojecten niet langer zou moeten zien als middel tot organisatie van bewoners. Dat betekende echter niet dat we ons opeens niet meer druk maakten om nieuwbouw en renovatie. Andere doelen, zoals een kwalitatief goed eindproduct, zo laag mogelijke woonlasten en een zorgvuldig planproces, waarbij bewoners ook daadwerkelijk iets te vertellen hebben over hun woning, bleven. Voor het bereiken van deze doelen was het volgens ons echter niet langer noodzakelijk om per project een bewonersgroep op te richten en bewoners te mobiliseren voor het planteam. De ervaring was dat de tijd die nodig is voor de begeleiding van de bewonersgroep en de bewoners in het planteam, weinig toevoegde aan de kwaliteit van de renovatie. Om de zorgvuldigheid van het planproces goed te kunnen bewaken moesten alle belangrijke zaken controleerbaar zijn en op bewonersvergaderingen aan de orde komen. De rode draad bij de stadsvernieuwingsprocessen moest gevormd worden door regelmatig terugkerende, door de bewonersorganisatie te organiseren bewonersvergaderingen. Op deze bewonersvergaderingen

worden bewoners geïnformeerd over de plannen, kunnen ze hun mening daarover geven en komen eventuele knelpunten of konflikten aan de orde. Op die bijeenkomsten wordt ook ingegaan op de actuele politieke situatie (bijvoorbeeld de Nota Heerma) en wordt informatie gegeven over andere activiteiten van de bewonersorganisatie. Waar mogelijk wordt geprobeerd bewoners bij die activiteiten te betrekken.

Resultaat

Inmiddels wordt in het Oude Noorden al een groot aantal jaren op deze wijze gewerkt en over de resultaten zijn we zeker niet ontevreden. Binnen de vast gestelde randvoorwaarden denken we een goed product af te leveren. We vinden dat er nog steeds sprake is van een zorgvuldig proces richting bewoners. Wat we met de veranderde werkwijze vooral hebben bereikt is een forse tijdsbesparing bij de beroepskrachten van de bewonersorganisatie. Zij kunnen nu meer tijd besteden aan andere aktiepunten. Gaan we terug naar "Het Proces", dan lijkt de werkwijze, zoals we die in het Oude Noorden hanteren, in grote lijnen overeen te komen met hetgeen de nota wil. De voornaamste afwijking zit misschien in het mandaat van de vertegenwoordiger van de bewonersorganisatie in het planteam. Wij vinden dat je een bewonersvergadering serieus moet nemen en dat die, hoewel het in de praktijk waarschijnlijk nauwelijks zal voorkomen, dan ook het recht moet hebben de vertegenwoordiger terug te fluiten. Daarnaast zien wij het niet deelnemen van bewoners aan een planteam niet als absoluut gegeven. In incidentele situaties, bijvoorbeeld bij konflikten, kan het best nuttig zijn dat bewoners mee gaan naar het planteam. Het aantal bewoners hoeft wat ons betreft daarbij niet vast te liggen. We achten ons als bewonersorganisatie prima in staat dat zelf uit te maken. In het Oude Noorden hebben wij zelf na een afweging van doelen en middelen, voor de beschreven werkwijze gekozen. Door afspraken in het CORS wil men met de nota een dergelijke werkwijze evenwel verplicht aan alle wijken opleggen. De vraag is welk doel die verplichting dient. Het is dat wijken nadrukken over de zaken waarmee ze zich bezig houden en over hoe ze dat op de meest efficiënte wijze kunnen doen. Maar de genoemde verplichting maakt een dergelijke afweging echter overbodig.

Hans de Jong

Koffie, veel koffie

